

EKOLOŠKA POLITIKA

Master akademske studije politikologije

rukovodilac mastera:

prof. dr Darko Nadić, redovni profesor,
Fakultet političkih nauka, Beograd
darko.nadic@fpn.bg.ac.rs
tel.: 063 77 99 546

Sekretar mastera

MA Marko Vujić, asistent
Fakultet političkih nauka, Beograd
marko.vujic@fpn.bg.ac.rs

kontakt:

Marija Ristić
stručni saradnik na studijama 2. stepena
marija.ristic@fpn.bg.ac.rs
tel. 011 3092 840

UPIS

Master program Ekološka politika je namenjen svim studentima Fakulteta političkih nauka kao i studentima drugih fakulteta društveno - humanističkih nauka koji su stekli neophodan broj bodova, i koji ispunjavaju druge uslove propisane zakonom i statutom Fakulteta političkih nauka. Imajući u vidu multidisciplinary karakter smera Ekološka politika ovaj program je otvoren i za studente prirodnih i tehničkih nauka, s tim da bi njihovo napredovanje na ovom programu moralno biti praćeno većim naporom tih studenata da usvoje neka temeljna znanja iz oblasti društvenih nauka bez kojih se programski sadržaj ovog mastera programa ne bi mogao na adekvatan način usvojiti.

U tom smislu fakultet može da odredi polaganje određenih diferencijalnih ispita koji bi bili neophodni da bi se student mogao da uključi u nastavu i da bi mogao da ispunjava nastavne, predispitne i ispitne obaveze. Pored osnovnih uslova od kandidata se очekuje da poseduju znanje minimum jednog stranog jezika, da mogu da prate nastavu i literaturu na istom.

Broj studenata koji se upisuje u toku godine u skladu je sa raspoloživim prostornim i kadrovskim potencijalom Fakulteta i potrebama za stručnjacima ovog profila. Politika upisa temelji se na evidentnom nedostatku naučnog kadra u ovoj sferi, neophodnosti daljeg razvoja naučno-istraživačkih institucija u oblasti ekološke politike i održivog razvoja u Srbiji.

Prijemni ispit se sastoji iz intervjuja sa kandidatima.

Rang lista primljenih kandidata se utvrđuje na osnovu uspeha ostvarenog na osnovnim studijama i na osnovu utiska na intervjuu.

Nakon podnošenja prijave na konkurs bićete emailom obavešteni o Vašem tačnom terminu za intervju. Nakon 24 časa od poslatog elektrošnkog obaveštenja bićete i telefonski putem obavešteni.

Molimo Vas da u prijavi na konkurs navedete tačne i jasno ispisane podatke: email adresa i broj mobilnog telefona kako bismo izbegli određene neprijatnosti.

HVALA I SREĆNO!!!!

Uvod:

Master akademske studije *Ekološka politika* omogućavaju studentima da istraže veliki broj političkih pitanja koja su nastala kao posledica savremenih ekoloških problema. Sa stanovišta *institucija*, kako političke i ekonomski strukture reaguju na ekološke probleme, kao i kako bi njihovi odgovori i reakcije mogli da budu efikasniji u smislu zaštite životne sredine. *Koncepcjski*, kako različiti teoretičari, kao i različite teorije, razumeju ekološku problematiku, kao i šta različite ideologije mogu da ponude ekološkoj politici. *Sociološki*, šta pokreće, održava i motiviše ekološke pokrete i druge političke organizacije koje se bave zaštitom životne sredine da pristupaju rešavanju ekoloških problema. *Politički*, kako se formuliše, kreira i ostvaruje ekološka politika na nacionalnom ali i na regionalnom i međunarodnom nivou.

Svrha master studija Ekološka politika je da, s jedne strane, studenti tokom jednogodišnje diplomske nastave unaprede i usavrše praktična i teorijska znanja i veštine stečene tokom prethodnog studiranja, ali da se oni i pripreme za obavljanje različitih složenijih poslova u delatnostima iz oblasti zaštite životne sredine i posebno iz oblasti ekološke politike u širem smislu. Na ovim master studijama znanje

studenata se kvalitativno i kvantitativno nadograđuje, usavršava i specifikuje, oni se osposobljavaju da kritički razmatraju kao i da primenjuju znanja koja su delomično razvijena tokom dodiplomskih studija, ali uz razvijanje sposobnosti za rešavanje komplikovanih problema i primenu teorijskih znanja i metodskih pristupa svih važnijih disciplina koja čine korpus predmeta studija životne sredine. Inoviranje znanja, stalno, sistematično praćenje najnovijih dešavanja u svetu ove problematike ekološke politike, ekološke ekonomije i, uopšte gledano, zaštite životne sredine jesu osnovni principi i polazišta ovog mastera. Studenti se osposobljavaju za neposredni praktičan („profesionalni“) i analitičko-istraživački rad u državnim organima i administrativnim službama, međunarodnim organizacijama, naučno-istraživačkim ustanovama i drugim sličnim službama gde planiraju da primenjuju stečeno znanje i razumevanje kao svoju profesiju. Uz to, studije na ovom programu treba da služe i kao priprema za nastavak studija najboljim studentima na najvišem nivou studija – doktorskim studijama.

Ciljevi studijskog programa:

Cilj master studija Ekološka politika jeste da obezbedi studentima intenzivni period studija u kome mogu da steknu osnovna i šira znanja o ekološkoj politici na sistematičan, objektivan i kritičan način. Posebni ciljevi usmerenja se iskazuju kroz:

- Praktično osposobljavanje za rešavanje konkretnih ekoloških problema izazvanih donošenjem neadekvatnih političkih odluka;
- praktično osposobljavanje za donošenje, ili učestvovanje u donošenju političkih odluka koje se tiču problema društvenog razvoja i posebno političkih odluka koje mogu imati pozitivan odnos i stav prema životnoj sredini;
- razvoj i usavršavanje sposobnosti za samostalna istraživanja u oblasti ekološke politike i održivog razvoja;
- osposobljavanje za samostalni naučni rad i izradu master rada i učestvovanja na doktorskim studijama;
- osposobljavanje studenata usmerenja za samostalno učešće u kreiranju i sprovođenju nacionalne ekološke politike i lokalnih akcionih planova za zaštitu životne sredine; osposobljavanje za učešće i samostalno rukovođenje u državnim i međunarodnim projektima zaštite životne sredine;
- osposobljavanje za funkcije koordinacija rada političkih institucija, državnih organa, s jedne strane, i nevladinih organizacija, ekoloških interesnih grupa i ekoloških pokreta i građana sa druge strane;
- osposobljavanje za vršenje određenih poslova koji su domenu rada državne uprave i lokalne samouprave, a u vezi sa problemima zaštite životne sredine;
- osposobljavanje da se prepoznaju osnovne teorije i teorijski prilazi u identifikovanju ekoloških problema savremenog čovečanstva, promene i predloge promena, koje su poslužile ili služe kao teorijska osnova u koncipiranju ekološke politike;
- sticanje specifičnih znanja potrebnih za osmišljavanje i vođenje ekonomike zaštite životne sredine u preduzećima i drugim privrednim subjektima;
- osposobljavanje za izradu analiza uticaja na životnu sredinu, ekološku cost-benefit analizu itd.;
- razumevanje procesa nastanka i razvoja ekološke politike Evropske Unije, kao i osnovne motive, uslove i rezultate ekološke politike Unije i uloge subjekata političkog života Unije na proces kreiranja i ostvarivanja ekološke politike Evropske Unije. Istovremeno studije na ovom kursu obezbeđuju razumevanje složenost procesa ekoloških evropskih integracija.

Kompetencije diplomiranih studenata:

Uspesnim završetkom ovog master programa studenti treba da steknu sledeće kompetencije da bi mogli što uspešnije da obavljaju predviđene poslove:

- Savetovanja donosioca političkih odluka koje se odnose na poslove zaštite životne sredine, bilo da se one odnose na lokalni, nacionalni nivo ili da imaju svoje usmerenje ka međunarodnoj ekološkoj politici
- Donošenja političkih odluka koje imaju za cilj rešavanje konkretnih ekoloških problema u državi, odnosno u lokalnoj sredini
- Učestvovanje u kreiranju, donošenju i sprovođenju zakona i podzakonskih akata iz domena zaštite životne sredine
- Temeljno poznavanje i razumevanje teorijskih koncepata vezanih za ekološku politiku, u njenoj nacionalnoj i međunarodnoj komponenti
- Sposobnost za samostalno i timsko obavljanje zadataka vezanih za primenu teorijskih saznanja u praksi
- Sposobnost praćenja i primene novina iz oblasti ekološke politike i osnovnu sposobnost za prenošenje tih znanja drugim osobama
- Koordiniranje rada između političkih institucija, državnih organa, nevladinih organizacija, ekoloških pokreta i građana na poslovima i akcijama zaštite životne sredine

Nakon završetka studija studenti su u mogućnosti da svoju radnu karijeru započnu ili nastave u sektorima poslovanja i privrede, državne uprave, lokalne samouprave, nevladinim organizacijama, obrazovnim institucijama, međunarodnim organizacijama, kao i u svim drugim organizacijama i ustanovama koje se bave zaštitom životne sredine.

Struktura studijskog programa

Studije Ekološke politike omogućavaju studentima da istraže veliki broj političkih pitanja koji su nastali kao posledica savremenih ekoloških problema. Sa stanovišta institucija, kako političke i ekonomski strukture reaguju na ekološke probleme, kao i kako bi njihovi odgovori i reakcije mogli da budu efikasniji u smislu zaštite životne sredine. Koncepcionalno, kako različiti teoretičari, kao i različite teorije, razumevaju ekološku problematiku, kao i šta različite ideologije mogu da ponude ekološkoj politici. Sociološki, šta pokreće, održava i motiviše ekološke pokrete i druge političke organizacije koje se bave zaštitom životne sredine da pristupaju rešavanju ekoloških problema. Politički, kako se formuliše, kreira i ostvaruje ekološka politika na nacionalnom, regionalnom, ali i na međunarodnom nivou.

Ekološka politika je master program koji obezbeđuje studentima proširivanje znanja i sticanje veština u oblasti koncipiranja i sprovođenja ekološke politike, održivog razvoja, upravljanja prirodnim resursima, planiranja razvoja, ekološkog obrazovanja.

Program je po prirodi multidisciplinaran. Obavezne discipline na ovom master programu su *Ekologija, društvo i politika; Savremena ekološka politika i održivi razvoj, i Ekološka politika Srbije*. Ove discipline obuhvataju izučavanje osnovnih, tradicionalnih i modernih, socioekoloških teorija i teorijskih prilaza u identifikovanju ekoloških problema savremenog čovečanstva, promene i predloge promena, koje su poslužile ili služe kao teorijska osnova u koncipiranju ekološke politike, kao i izučavanje savremenih ekoloških problema koji su prouzrokovani političkim procesima i pojavama, identifikovanje njihovih uzroka,

izučavanje nacionalne i međunarodne ekološke politike, načine njihovog ostvarivanja, dogovaranja, i međunarodnog posredovanja i dogovaranja, kao i izučavanje o osnovnim institucijama koje su odgovorne za sprovođenje ekološke politike na nacionalnom i međunarodnom nivou.

Ostale discipline su izborne i sistem ovih disciplina produbljuje važne i interesantne aspekte izučavanja ove materije i društvene ali i političke pojave. Prvi krug disciplina se odnosi na: *Ekološka filozofija i etika, Ekološko pravo i ekološki standardi, Ekološki diverzitet, Ekologija i ekonomija i Ekološka bezbednost*. Drugi, širi krug disciplina obuhvata šire aspekte globalizacije, teorijske modele demokratije i institucija, analize javnih politika, opšte ideje civilnih i političkih promena, kao i ostale aspekte političkog života Srbije. To su: *Analiza javnih politika, Globalizacija i savremeno društvo, Politički život Srbije, Konflikti i političke strategije promena*.

Program obuhvata kurseve i izradu završnog (master) rada koji zajedno imaju 60 ESPB, čime su ispunjeni zahtevi za ovu vrstu studija. Kursevi su raspoređeni po semestrima tako da omoguće pripremu i pisanje završnog rada u toku drugog semestra u okviru približno jednake ukupne opterećenosti studenta.

Nastava se izvodi u vidu predavanja, vežbi, seminara i samostalnog istraživačkog rada studenata, što je specifikованo programom (silabusom) svakog kursa. Kombinovani su predmeti teorijsko-metodološkog, naučno-stručnog i stručno-aplikativnog karaktera, da bi se studentima omogućilo što potpunije znanje, ali i da bi bili što osposobljeniji za praktičan rad u institucijama za koje smatramo da će ih zapošljavati.

Kurikulum:

Diplomske akademske studije Ekološka politika podrazumevaju jednogodišnji studijski program u vrednosti od 60 kredita, koji se oslanja i produbljuje znanja stečena na osnovnim, dodiplomskim četvorogodišnjim studijama na Fakultetu političkih nauka.

Studijski program je po prirodi multidisciplinaran jer u izučavanje uključuju politikološke, ekonomske, pravne, sociološke kao i druge studije.

Obavezne discipline na ovom kursu su *Ekologija, društvo i politika*, *Savremena ekološka politika i održivi razvoj*, i *Ekološka politika Srbije*. U okviru ovih disciplina studenti imaju priliku da se upoznaju sa prvim značajnjim idejama protiv zagađenja prirode koje su nastale nakon masovne upotrebe pesticida u poljoprivredi; zatim sa demografskim upozorenjima o populacionoj bombi, kao i o prvim idejama o ekološkoj etici, odnosno etici Zemlje, ali i analizu koncipiranja i ostvarivanja ekološke politike, u smislu analize sistema savremene ekološke politike: principi, ciljevi, subjekti, osnovni smisao i funkcije pravne i ekonomske regulative, kao i studije slučajeva ekoloških politika različitih država u svetu. Takođe, studenti će imati priliku da se upoznaju sa idejom o održivom razvoju, njenoj političkoj, socijalnoj, ekološkoj i ekonomskoj dimenziji, protivrečnostima u njenom razvoju. Ostale discipline su izborne i krug ovih disciplina produbljuje važne i interesantne aspekte izučavanja ove materije.

Prvu, opšiju grupu disciplina čine: *Ekološka filozofija i etika*, *Ekološko pravo i ekološki standardi*, *Ekološki diverzitet*, *Ekologija i ekonomija* i *Ekološka bezbednost*. Ove discipline omogućavaju studentima da razumeju osnovne odnose povezanosti i uslovljenosti ekonomske delatnosti, ekonomije kao nauke, s jedne strane, i životne sredine sa druge strane. One takođe omogućavaju sticanje saznanja o značaju ekološkog zakonodavstva, problemima pravnog regulisanja zaštite životne sredine i primene ekološkog zakonodavstva, ekološke filozofije, i opštег odnosa koji postoji između prirodne i tehničke civilizacije

Druga grupa disciplina je više fokusirana na političko i ekonomsko okruženje u kojima se organizuje i sprovodi ekološka politika, kao i na već postojeće izazove procesima rešavanja ekoloških problema i ekološke krize, i nju čine: *Analiza javnih politika*, *Globalizacija i savremeno društvo*, *Politički život Srbije*, *Konflikti i političke strategije promena*.

Kvalitet, savremenost i međunarodna usaglašenost studijskog programa

Studijski program je usklađen sa savremenim svetskim tokovima i stanjem struke, nauke i umetnosti u odgovarajućem obrazovno-naučnom, odnosno umetničko-obrazovnom polju i uporediv je sa sličnim programima na inostranim visokoškolskim ustanovama, a posebno u okviru evropskog obrazovnog prostora

U prvom semestru, pored 2 obavezna predmeta, biraju se i 2 izborna predmeta (od ukupno 5 ponuđenih), tako da je ukupna vrednost 24 ESPB

U drugom semestru, takođe, pored jednog obavezognog predmeta, biraju se i 2 izborna predmeta, tako da je ukupna vrednost 18 ESPB

1. semestar

	Naziv predmeta	status	časovi	vežbe	Istraživački rad
1	Savremene sociokološke teorije	obvezan	2	1	0
2	Savremena ekološka politika i održivi razvoj	obavezan	3	0	1
3	Ekološko pravo i ekološki standardi	izborni	2	0	1
4	Odnosi s javnošću u ekološkoj politici	izborni	2	0	2
5	Ekološka filozofija i etika	izborni	2	0	1
6	Analize javnih politika	izborni	2	0	1
7	Globalizacija i savremeno društvo	izborni	2	0	1

2. semestar

1	Ekološka politika Srbije	obavezan	2	0	1
2	Ekologija, politika i društvo	izborni	2	0	1
3	Ekološki diverzitet	izborni	3	0	0
4	Ekološka bezbednost	izborni	2	0	1
5	Ekologija i ekonomija	izborni	3	0	0
6	Politički život Srbije	izborni	2	0	1
7	Konflikti i političke strategije	izborni	2	0	1

U izradi studijskog programa Ekološka politika, korišćena su iskustva, kurikulumi i silabusi istovetnih i sličnih programa inostranih univerziteta u Evropi i Sjedinjenim Američkim Državama. Tako, da po našim procenama, ovaj program upoređen sa sebi sličnim, može da po svim kriterijumima, parira drugim programima ove vrste na evropskim i svetskim univerzitetima. Silabusi pojedinih kurseva su usklađeni sa sličnim silabusima iz inostranstvu, uz korišćenje savremenih sadržaja i savremene literature. Drugi silabusi, su specifični i razlikuju se od onih prisutnih u inostranstvu, jer su više usmereni ka problematiki koja se tiče naše zemlje i prostora susednih državama imajući u vidu zajednički ekološki prostor i slične , ako ne i iste ekološke probleme. Obim i vrsta literature je takođe slična onoj na stranim univerzitetima u oblastima koje ovaj studijski program obuhvata. Treba naglasiti da se ovaj master program ne izvodi niti na jednom od univerziteta u Srbiji i u bližem okruženju, te da je po tom pitanju u potpunosti originalan, savremen i jedinstven. Dosadašnja iskustva sličnog master programa, pod istim nazivom, koji je na Fakultetu političkih nauka postojao tokom pripremne faze, kao i nakon „prve“ akreditacije iz 2011. godine, ukazuju da su se studenti koji su završili ove studije, sa stečenim znanjima lako uključili na više obrazovne programe evropskih i američkih univerziteta kao i da sa lakoćom obaljuju zahtevne analitičke poslove u naučnom, državnom, nevladinom i poslovnom sektoru koji se bavi ekološkom politikom i uopšte zaštitom životne sredine.

Ekologija, društvo i politika

Cilj predmeta

Cilj kursa je da se izlože i razmotre najvažnije ekološke ideje dvadesetog veka koje imaju širi društveni značaj. U okviru kursa studenti imaju priliku da se upoznaju sa prvim značajnjim idejama protiv zagađenja prirode koje su nikle nakon masovne upotrebe pesticida u poljoprivredi; zatim sa demografskim upozorenjima o populacionoj bombi; kao i prvim idejama o ekološkoj etici, to jest etici Zemlje. Posebna pažnja se posvećuje ekološkim idejama i shvatanjima Rimskog kluba. Ukazuje se na značaj prstupa dubinske ekologije. U drugom delu kursa osnovne teme se odnose na značaj ekoloških tema i ideja za politiku i demokratiju. Najzad, ukazuje se na globalni karakter ekoloških ideja.

Ishod predmeta

Očekuje se da će nakon ovog kursa studenti posedovati ne samo dovoljna znanja o savremenim ekološkim idejama i teorijama, nego i da će se osposobiti za dublje razumevanje složenih odnosa između čoveka, društva i prirode. Glavni ishod učenja na ovom kursu je podizanje kapaciteta studenta da shvati i razume društvene i političke aspekte ekoloških problema. Ekološko pitanje se pojavljuje za današnje i buduće generacije kao najvažnije kulturno i političko pitanje.

Sadržaj predmeta

Priroda – društvo – čovek; Religija i ekologija; Ekosfera i tehnosfera; Ekološka kritika prosvetiteljstva i progresa; Industrijski razvoj i ekologija; Ekologija i kultura; Alternativne energije; Bio i nano tehnologije; Genetički inžinjerинг; Ekološka svest i obrazovanje; Ekološki društveni pokreti; Arhuška konvencija; Ka ekološkom društvu

nastavu izvode

prof. dr emeritus Vukašin Pavlović
Fakultet Političkih nauka, Beograd

prof. dr Vesna Miltojević,
redovni profesor
Fakultet zaštite na radu, Niš

Savremena ekološka politika i održivi razvoj

Cilj predmeta

Kurs obuhvata analizu koncipiranja i ostvarivanja ekološke politike, u smislu analize sistema savremene ekološke politike: principa, ciljeva, subjekata, osnovni smisao i funkcije pravne i ekonomski regulative, kao i studije slučajeva ekoloških politika različitih država u svetu. To prepostavlja komparativni pristup izučavanju ekološke politike ali i izučavanje povezanosti i ekološke politike sa politikom održivog razvoja koju pojedine države objedinjuju u jednu jedinstvenu i funkcionalnu celinu.

Ishod predmeta

Kao rezultat rada na ovom kursu studenti će biti osposobljeni za samostalno istražuju načine rešavanja ekološko-političkih problema kako na nacionalnom tako i na lokalnom i međunarodnom nivou. Na drugi način, studenti će biti praktično osposobljeni za učestvovanje u procesu donošenja političkih odluka koje mogu imati pozitivan odnos i stav prema životnoj sredini, kao i da razumeju složenost i specifičnost rada međunarodnih organizacija i institucija na zaštiti životne sredine.

Sadržaj predmeta

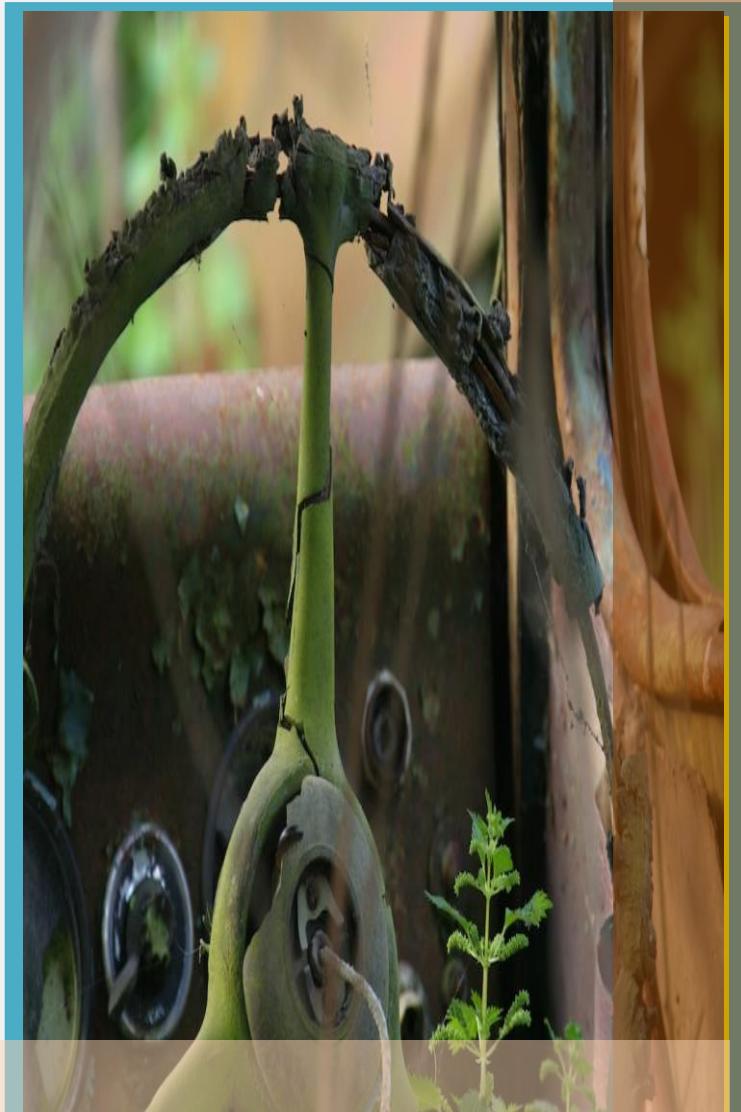
Pojam i predmet savremene ekološke politike; Ekološki problemi kao izazovi za političku aktivnost međunarodne zajednice; Politički i ekonomski motivi nastanka ekološke politike; Koncipiranje ekološke politike. Instrumenti ekološke politike; Subjekti ekološke politike; Ekološka korporativna odgovornost; Ekološka politika SAD;. Studija slučaja: Energetika i politička bezbednost; Globalna ekološka politika i klimatske promene; Održivi razvoj i životna sredina: Politički koncept; Održivi razvoj, međunarodne krize i kompromisi. Budućnost održivog razvoja. Održivost vs. Katastrofičnost

nastavu izvodi

prof. dr Darko Nadić, redovni profesor
Fakultet političkih nauka, Beograd

Ekološka filozofija i etika

nastavu izvodi

prof. dr Zoran Kindić, redovni profesor
Fakultet Političkih nauka, Beograd

Cilj predmeta

Program sadrži upoznavanje sa različitim tipovima čovekovog odnošenja prema prirodi. Oni su se na različite načine ispoljili tokom čovekovog praistorijskog i istorijskog razvoja, te ih je moguće rekonstruisati na osnovu svedočanstava iz mitologije, religije, umetnosti, filozofije i nauke. Program naročitu pažnju poklanja novovekovnom antropocentrizmu, budući da na njemu počiva moderni projekt vladavine čoveka nad prirodom. Usredsređenost na vrednost života i njegov kvalitet upućuje na neophodnost ekološkog proširivanja tradicionalnih etičkih kategorija. Upoznavanje sa načelnom granicom dominantnog odnosa prema prirodi, uz razmatranje filozofskog utemeljenja ekološke paradigmе mišljenja i ekoloških zapovesti, ima za cilj da podigne ekološki nivo svesti studenata i time doprinese njihovom odgovornijem stavu prema zaštiti životne sredine na lokalnom i planetarnom nivou.

Ishod predmeta

Očekuje se da studenti steknu teorijski uvid u antropocentrički osnov moderne civilizacije i upoznaju strategije alternativnog odnosa čoveka prema prirodi. Svest o apokaliptičkoj budućnosti čovečanstva i planete Zemlje, ukoliko se ne promeni nasilnički odnos čoveka prema prirodi, treba da pobudi na preispitivanje vlastitih vrednosti i podstakne na napuštanje potrošačkog, takmičarskog modela života. Razvijanje kritičke ekološke svesti u isti mah doprinosi razumevanju neophodnosti nenasilnog odnosa prema onom drugom, različitom, i podstiče na napor ka uspostavljanju harmonije između pojedinca i njegove životne sredine, čime se stvaraju preduslovi za uspešniji ekološki angažman.

Sadržaj predmeta

O potrebi filozofskog osvešćenja ekološkog problema; Mitsko razumevanje prirode; Status prirode u judaizmu, hrišćanstvu, islamu, hinduizmu, budizmu i taoizmu; Antičko i srednjovekovno razumevanje prirode; Novovekovne filozofije prirode; Kritika antropokratije i antropocentrizma; Traganja za alternativnim pristupom prirodi; Konstituisanje ekološke paradigmе mišljenja; O odnosu prema drugom, različitom, zasnovanom na ljubavi i toleranciji; Ekološko proširivanje etičkih kategorija; Ekološke zapovesti; Etički problemi koje nameće tehnički razvoj; Putevi i stranputice ekološke ideje

SAVREMENE SOCIOEKOLOŠKE TEORIJE

Cilj predmeta

Cilj kursa je da se izlože i razmotre najvažnije ekološke ideje XX veka koje imaju širi društveni značaj. U okviru kursa studenti imaju mogućnost da se upoznaju sa prvim značajnijim idejama protiv zagađenja prirode koje su nikle nakon masovne upotrebe pesticida u poljoprivredi; zatim sa demografskim upozorenjima o populacionoj bombi; kao i o prvim idejama o ekološkoj etici, tj. etici Zemlje; posebna pažnja se posvećuje ekološkim idejama i shvatanjima Rimskog kluba. Ukazuje se i na značaj dubinske ekologije. U drugom delu kursa osnovne ideje se odnose na značaj ekoloških ideja i tema za politiku i demokratiju. Najzad, ukazuje se i na globalni karakter ekoloških ideja.

Ishod predmeta

Očekuje se da će nakon ovog kursa posedovati ne samo dovoljna znanja o ekološkim idejama i teorijama, nego da će se ospobiti i za dublje razumevanje složenih odnosa između čoveka, društva i prirode. Glavni ishod učenja na ovom kursu je podizanje kapaciteta studenata da shvate i razumeju društvene i političke aspekte ekoloških problema. Ekološko pitanje se pojavljuje za današnje i buduće generacije kao najvažnije kulturno i političko pitanje.

Sadržaj predmeta

Zaštitarstvo i konzervacija - nasleđe XIX veka; Tiho proleće i Dan Zemlje - borba protiv zagađenja; Populaciona bomba; Etika Zemlje; Komonerovi zakoni ekologije; Ideje Rimskog kluba; Dubinska ekologija; Ekologija i demokratija; Ekoanarhizam; Ekoliberализам; Ekosocijalizam; Ekološka desnica; Ekologija kao globalna snaga.

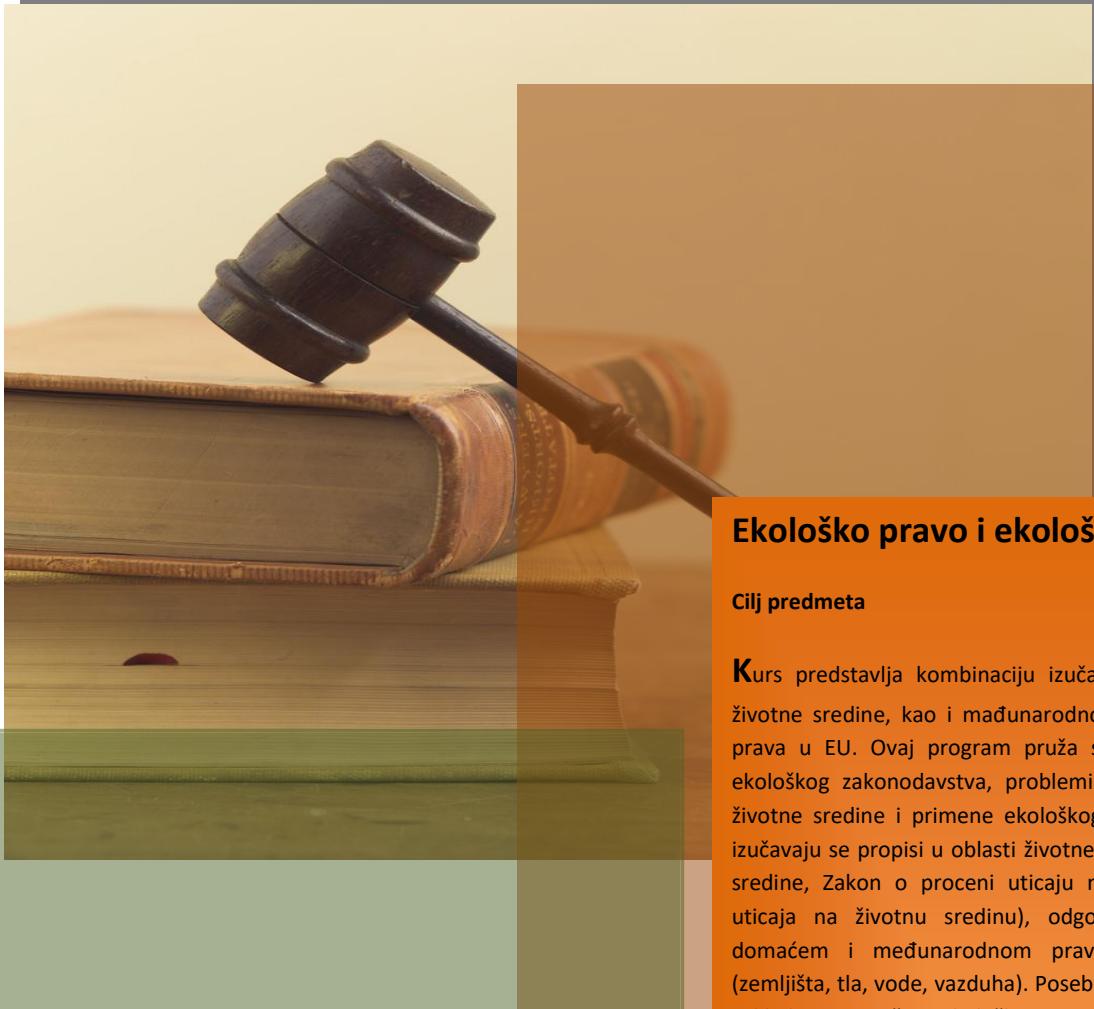
Nastavu izvode:

prof. dr emeritus Vukašin Pavlović
Fakultet Političkih nauka, Beograd

prof. dr Vesna Miltojević,
redovni profesor
Fakultet zaštite na radu, Niš

nastavu izvodi

prof.dr Dejan Milenković, vanredni profesor
Fakultet političkih nauka, Beograd

Ekološko pravo i ekološki standardi

Cilj predmeta

Kurs predstavlja kombinaciju izučavanja domaćih propisa oblasti životne sredine, kao i međunarodnog ekološkog prava i ekološkog prava u EU. Ovaj program pruža studentima saznanja o značaju ekološkog zakonodavstva, problemima pravnog regulisanja zaštite životne sredine i primene ekološkog zakonodavstva. U tom smislu izučavaju se propisi u oblasti životne sredine (Zakon o zaštiti životne sredine, Zakon o proceni uticaja na životnu i strateškoj proceni uticaja na životnu sredinu), odgovornost za ekološku štetu u domaćem i međunarodnom pravu i zaštitu posebnih medija (zemljišta, tla, vode, vazduha). Poseban akcenat se stavlja na potrebu usklađivanja našeg ekološkog prava sa propisima u EU i SE i inicijativama u okviru Ujedinjenih nacija.

Ishod predmeta

Osnovni cilj je da studenti steknu osnovno teorijsko znanje o konцепцији prava zaštite čovekove životne sredine i njegovog istorijskog razvoja preko konvencija međunarodnog prava do propisa u ovoj oblasti u našoj zemlji i Evropskoj Uniji. Na ovaj način, studenti će biti u stanju da jasno prepoznaju kada i kako univerzalne i regionalne organizacije deluju kao transmisioni mehanizam ekološke politike i zakonodavstva u ovoj oblasti na nacionalni okvir.

Sadržaj predmeta

Ekološko pravo i teorijski koncepti prava zaštite čovekove sredine; Istoriski razvoj prava zaštite čovekove sredine; Odnos ekološkog prava sa drugim pravnim granama (građansko, obligaciono, upravno); Ujedinjene Nacije i životna sredina. Savet Europe i zaštita životne sredine; Primarni i sekundarni izvori prava u materiji životne sredine Evropskoj uniji; Unutrašnji i spoljašnji sistem zaštite; Podsistemi mera i uslova zaštite životne sredine; Spoljašnji sistem zaštite - praćenje stanja životne sredine i informisanje javnosti; Strateška procena uticaja na životnu sredinu; Odgovornost za ekološku štetu u međunarodnom pravu i domaćem pravu; Evropski standardi u zaštiti životne sredine i razlozi za nastajanje ove oblasti delovanja u EU; Harmonizacija nacionalnog zakonodavstva sa zakonodavstvom EU

Ekološki diverzitet

Cilj predmeta

Kurs programski pokriva jedno od najznačajnijih pitanja savremene ekologije, tj. pitanje biološke raznovrsnosti - biodiverziteta. Težište programa je na razumevanju fundamentalnog i aplikativnog značaja očuvanja biološke raznovrsnosti, bez detaljnog ulaženja u taksonomsku, strukturalnu i funkcionalnu raznovrsnost živog sveta. Mada kurs pripada prirodnim naukama (izvorno biologiji - ekologiji), sa nekoliko tema je prilagođen studentima društvenih nauka (prirodni resursi, koncept održivog razvoja, maltuzijanizam, Rimski klub). Osnovni cilj kursa je da se studenti master programa upoznaju sa najvažnijim rezultatima u savremenim izučavanjima ekološke raznovrsnosti živog sveta kao i globalnim ekološkim problemima današnjice, odnosno njihovim uticajem i značajem na globalnu politiku, privredni i ekonomski razvoj čovečanstva

Ishod predmeta

Kao rezultat studija na ovom kursu studenti će biti osposobljeni da identifikuju specifične ekološke probleme vezane za pitanje raznovrsnosti živog sveta. Na planeti Zemlji postoji preko milion različitih vrsta, ali su mnoge ugrožene čovekovim aktivnostima. Ovaj kurs ukazuje na različite dimenzije ugrožavanja raznovrsnosti, što će studentima omogućiti sagledavanje mogućih načina rešavanja ovih problema. Studenti će biti osposobljeni za razumevanje osnovnih procesa u kreiranju nacionalne ekološke politike posebno sa stanovišta očuvanja biološke raznovrsnosti.

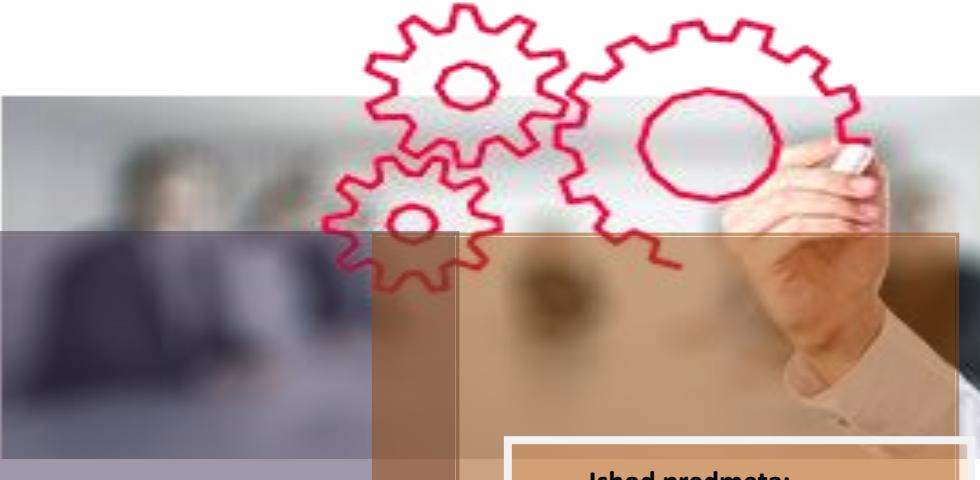
Sadržaj predmeta

Ekologija kao naučna disciplina. Odnos ekologije i nauka o životnoj sredini. Postulati funkcionalanja života na Zemlji i osnovni ekološki faktori koji uslovjavaju raznovrsnost života na Zemlji. Hjerarhijska organizacija života na Zemlji. Osnovni pregled raznovrsnosti života na Zemlji i kriterijumi za makroklasifikaciju živog sveta u 5 carstava. Biodiverzitet; genetički, specijski, ekosistemski. Aplikativni i fundamentalni značaj biodiverziteta. Faktori ugrožavanja biodiverziteta. Biodiverzitet i međunarodni programi, dokumenti i konferencije. CBD i koncept održivog razvoja. Od konferencije u Riu 1992. do konferencije u Riu 2012. Biološki resursi i čovek. Demografski razvoj tokom istorije, tri demografska skoka

nastavu izvodi

prof. dr Ivica Radović, redovni profesor
Fakultet bezbednosti, Beograd

Analize javnih politika

Cilj predmeta

Kurs Analize javnih politika predstavlja disciplinu koja omogućava produbljeno razumevanje procesa kreiranja politika u raznim sektorskim oblastima. Ona analizira sve bitne subjekte (država, lokalne vlasti, njihovi organi, agencije), način analize javnih problema, mogućih konflikata (socijalnih, ideoloških itd) u raznim oblastima, demokratski način rešavanja konflikata, oblikovanja alternativa, javnost rada u svim fazama i konačno, proces izbora optimalne alternative. Kurs posebno obraća pažnju na vrednovanje politika adekvatnim (kvantitativnim i kvalitativnim) merenjem rezultata i njeno korigovanje. Osnovni metod rada je давање komparativnih iskustava SAD, Evropske Unije i iskustava Srbije za razne sektorske oblasti. Od studenata se очekuje aktivan odnos jer je u pitanju izuzetno aplikativna disciplina.

Ishod predmeta:

Studenti će radom na ovoj disciplini savladati znanja o načinu kreiranja javnih politika, načinu i metodama analize i o međusobnoj upućenosti svih javnih politika među sobom. Drugi važan deo veština se odnosi na primenu usvojenih znanja u analizi konkretnih problema i oblasti javnih politika za koje studenti imaju posebno izraženo interesovanje ili koja su strateški važna za razvoj društva i sistema.

Sadržaj predmeta:

Teorijska nastava: Pojam javnih politika; Ciklus javnih politika; Modeli kreiranja javnih politika i faze: identifikacija problema, alternativne politike, predviđanje rezultata, preporuke, nadgledanje, vrednovanje, razvoj i zagovaranje; Metodi istraživanja javnih problema (kvantitativne i kvalitativne); Tipovi analize (naučna, profesionalna i politička); Proces kreiranja javne politike; Test; Vrste sektorskih politika: analiza i priprema za individualno istraživanje; Ekomska politika, Politika podsticanja lokalnog ekonomskog razvoja; Poreska i finansijska politika; Energetska i ekološka politika, Politika obrazovanja (osnovno, srednje i visoko), Politika zdravlja, Politika socijalne zaštite, Prezentacija individualnih radova; Politika urbanizma, stanovanja i gradnje, Prezentacija individualnih radova; Politika pravde, Politika ljudskih prava,

nastavu izvodi

**prof. dr Snežana Đorđević, redovni profesor
Fakulteta političkih nauka, Beograd**

Nastojeći da master Ekološka politika bude javno prepoznatljiv, dinamičan ali i funkcionalan, od školske 2017/2018. godine uveli smo još jedan nastavni predmet. Uvođenje ovog predmeta je posledica kretanja na „tržištu“ koje se tiče ekologije, odnosno zaštite životne sredine. Reč je, dakle, o predmetu:

ODNOSI S JAVNOŠĆU U EKOLOŠKOJ POLITICI

Cilj predmeta

Predmet se bavi odnosima sa javnošću u ekološkoj politici, kao multidisciplinarnim pristupom koji obuhvata komunikaciju sa svim stručnjim javnostima i na taj način doprinosi razvijanju odnosa dobre volje i poverenja između tih ciljeva javnosti i institucije i organizacije, osobe, proizvoda ili kompanije specifično u oblasti ekološke politike.

Ishod predmeta

Programom iz predmeta Odnosi s javnošću u ekološkoj politici, predviđeno je sticanje teorijskih i praktičnih znanja koji će omogućiti dilomiranim studentima da se uključe u svaki deo procesa koji odnosi sa javnošću u ovoj oblasti obuvataju. Kroz predavanja posebno će biti akcentovan rad na usavršavanju i prepoznavanju veština kojima budući komunikatori iz domena ekološke politike treba da se usavršavaju. Na taj način će studenti biti sposobljeni za rad u velikim kompanijama koje imaju razvijene sektore iz ove oblasti, državnim institucijama, javnoj upravi i lokalnoj samoupravi, ali i u političkim strankama - na svim onim mestima u okviru sistema ekološke politike, gde je potreba za ovom vrstom kadrova sve veća.

nastavu izvodi

prof. dr Veselin Kljajić, redovni profesor

Fakulteta političkih nauka, Beograd

Sadržaj predmeta

Definisanje pojmova - odnosi sa javnošću, advertajzing, marketing, propaganda, publicitet, branding i njihov odnos sa ekološkom politikom; praksa odnosa sa javnošću u ekološkoj politici kroz noviju istoriju; osnovne veštine potrebne profesionalcima u odnosu sa javnošću u oblasti ekologije - specifična znanja; menadžment događaja u ekološkoj politici - strategije i taktike, specifičnosti; odnosi sa medijima i odnosi sa novinarima u oblasti ekologije; upotreba novih tehnologija za komunikacije - IT PR; Lobiranje - način uticaja na donosi odluka u oblasti ekološke politike; kreiranje događaja - kreativna upotreba događaja u komunikaciji sa donosiocima odluka i ostalim ciljnim javnostima u oblasti ekološke politike; organizacija i realizacija ekološkog događaja; ekološke PR kampanje: ciljevi, istraživanja, sredstva i kanali; korporativna komunikacija u ekološkoj politici, krizni PR u ekologiji....

Globalizacija i savremeno društvo

Cilj predmeta

U središtu pažnje kursa je planetarni proces globalizacije, različita tumačenja njegove prirode i posledica, kao i detaljno razmatranje ekonomske, političke, tehnološke, ekološke i kulturne međuzavisnosti sveta. Posebno će se razmatrati akteri globalizacije, kao i oblici njenog osporavanja. Pružiće se realistička slika globalnih procesa koja obuhvata njen protivrečan karakter kao i protivrečne učinke, ali će se istovremeno izložiti i argumentacija u prilog nužnosti stvaralačkog prilagođavanja globalizaciji naročito malih (polu)perifernih zemalja. Ocrtavanje široke svetske scene obuhvatiće i nove sukobe koje globalizacija donosi, kao i njen mirovni potencijal. Ciljevi kursa su da omogući bliže poimanje velikih procesa koji menjaju mapu sveta, da se razluči objektivni, nezaustavljen proces od njegove istorijske forme, da se shvate neravnomernosti i složeni zapleti koji donose nove sukobe i slabe demokratiju na globalnom nivou.

Ishod predmeta

Studenti će na osnovu uvida u protivrečan i složen karakter globalizacije, osvojiti mogućnost da prevladaju, "teorijski nacionalizam" (U. Bek), prepoznavajući interakciju unutrašnjih i spoljnih sila u oblikovanju pojedinih društva. Studenti će posebno postati svesni konfliktnog potencijala globalizacije i upoznati se sa karakterom novih konfliktova koji su se pojavili na svetskoj sceni (od tzv. postmodernog rata, do sukoba oko resursa). Na temelju uvida u mnogostrukе dimenzije globalizacije studenti će jasnije sagledavati strukturalne pretpostavke mira (jačanje globalne demokratije, prevladavanje dramatičnog jaza između bogatih i siromašnih, itd.) kao i moguće pravce strateškog razmišljanja koji mogu da obezbedi mir i razvoj Srbiji u eri globalizacije.

Sadržaj predmeta

Šta je globalizacija -teorijske kontroverze; Veliki procesi integracije - nova međuzavisnost sveta: tehnološki aspekti; Ekološki i demografski aspekti; Stvaranje globalne ekonomije; Politički aspekti globalizacije; Kulturni aspekti; Akteri globalizacije; Globalizacija i regionalizacija; Protivrečnosti vladajuće forme globalizacije; Alternativna globalizacija; Globalni terorizam i totalni rat; Rat oko resursa; Sukob civilizacija

nastavu izvodi

prof. dr emeritus Vukašin Pavlović
Fakultet političkih nauka, Beograd

Ekološka politika Srbije

Cilj predmeta

Kurs Ekološka politika Srbije obuhvata analizu procesa koncipiranja i ostvarivanja nacionalne ekološke politike – principi, ciljevi, subjekti, osnovni smisao, funkcije pravne i ekonomske regulative na nacionalnom nivou. Izučava se nacionalno ekološko zakonodavstvo i utvrđuju osnovni i urgentni ekološki problemi. Programom je obuhvaćena i analiza poslova i funkcija pojedinih subjekata ekološke politike. Imajući u vidu oblasti ekološke politike posebna pažnja biće obraćena i na specifične i nespecifične ekološke probleme i načine njihovog rešavanja, kao što je problem otpada, zagadživanja elemenata životne sredine itd. Predavanja će obuhvatiti i izazove evropskog ekološkog pridruživanja Srbije Evropskoj uniji.

Ishod predmeta

Kao rezultat studija na ovom kursu studenti će biti osposobljeni da identifikuju specifične ekološke probleme u Srbiji, načine njihovog nastanka i dimenzije njihovog ispoljavanja što će im omogućiti sagledavanje mogućih načina rešavanja ovih problema. Studenti će biti osposobljeni za razumevanje osnovnih procesa u procesu kreiranja nacionalne ekološke politike u smislu razgraničavanja uloge pojedinačnih subjekata. Studenti su praktično osposobljeni za učešće u projektima vladinog i nevladinog sektora koji se tiču učešća u ekološkoj politici

Sadržaj predmeta

Pojam i osnovne kategorije ekološke politike; Utvrđivanje dominantnih ekoloških problema u Srbiji; Nacionalna ekološka politika. Ekološka politika Srbije: Principi ekološke politike Srbije; Nacionalno ekološko zakonodavstvo; Uloga ministarstva prostorno planiranje životnu sredinu Republike Srbije u koncipiranju i ostvarivanju ekološke politike; Građani kao subjekti ekološke politike; Ekološki politički aktivizam u Srbiji. Ekološki pokreti i uloga stranaka u formulisanju ciljeva i ostvarivanju ekološke politike u Srbiji; Grad i selo. Ekološki problemi u urbanim i ruralnim sredinama i Srbiji; Lokalna ekološka politika; Nacionalna strategija održivog razvoja; Ekološka politika Srbije i izazovi evropskih integracija; Mesto i uloga Srbije u globalnoj ekološkoj politici

nastavu izvodi

prof. dr Darko Nadić, redovni profesor
Fakultet političkih nauka, Beograd

Ekologija i ekonomija

Cilj predmeta

Osnovni cilj realizacije ovog predmeta je usvajanje principa i koncepta ekonomije eksternalija. Ekonomski ciljevi društva današnjeg sveta zasnivaju se na principima tržišne privrede čiji slobodni mehanizam nema dovoljno instrumenata koji bi obezbeđivali ekonomsku zaštitu životne sredine i (posebno) neobnovljivih resursa. Ekonomski razvoj, privredna i socijalna politika treba da se usklade i uravnoteže sa ekološkim principima i ciljevima u okviru koncepta održivog razvoja. Najveću ulogu u tome imaju savremeni ekološki porezi, korisničke naknade i drugi ekonomsko-pravni instrumenti, kao i ekološka kultura i obrazovanje za održivi razvoj.

Ishod predmeta

Studirajući predmet *Ekologija i ekonomija* studenti će biti u stanju da prepoznaju i analiziraju eksterne troškove i koristi, kao i specifični ekonomski rezon današnjih mera zaštite životne sredine i njenih posledica na privredni i sociokulturalni razvoj. Svaka politika, pa i ekološka, ima određenu ekonomsku cenu, kao što je imaju i projekti zaštite biodiverziteta, čiste okoline i održive proizvodnje. Sa druge strane ekološki podobne politike imaju merljive i nemerljive koristi, kao i dugoročni ekonomski značaj. Nosioci političkih odluka i politički analitičari, moraju imati pravu predstavu o ekološkim koristima i troškovima, kao i modelu održivog razvoja, kako sa ekološkog tako i sa privrednog i socijalnog stanovišta.

Sadržaj predmeta

Ekologija, ekonomski razvoj i mikroekonomска analiza. Ekonomija zagađenja životne sredine. Ekonomija eksternalija, javnih dobara i prirodnih resursa. Ekologija i tržište. Zajednički resursi - tragedija neograničenog pristupa, prirodni monopolni pozicijomska konkurenca. Životna sredina i resursi, prirodni kapital, renta na prirodne resurse. Nadoknada i vrednovanje globalnih resursa, ekonomski aspekt stanja životne sredine u Srbiji: Ekonomski sektori i troškovi zaštite životne sredine, Ekonomija i ekologija voda, vazduha, zemljišta, Energetika, ekonomija i ekologija, Ekonomsko-ekološka politika, institucije i održivi razvoj, demografski tokovi, nejednakost, siromaštvo, starenje stanovništva, ekomska kriza i održivi razvoj.

nastavu izvodi

**prof. dr Petar Đukić, redovni profesor
Tehnološko metalurški fakultet, Beograd**

Ekološka bezbednost

Cilj predmeta

Cilj predmeta je da studente master studija upozna s postojećim saznanjima iz oblasti ekološke bezbednosti, ekoloških činilaca, ekoloških standarda i problemima merenja ekološke bezbednosti. Posebna pažnja biće posvećena proučavanju različitih oblika saradnje između država i međunarodnih organizacija u cilju zaštite ekološke bezbednosti, kao i međuzavisnosti ekološke i društvene bezbednosti.

Ishod predmeta

Studenti će se kroz teorijsku nastavu i studijski istraživački rad steći saznanja iz oblasti ekološke bezbednosti, a njihovo znanje bi se evaluiralo kroz izradu radova pod mentorstvom nastavnika u odabranim područjima istraživanja.

nastavu izvodi

doc. dr Vera Arežina, docent
Fakultet političkih nauka, Beograd

Sadržaj predmeta

Ekologija i životna sredina – pojam, klasifikacija; Bezbednost, ugroženost, sigurnost – pojam; Ekološka bezbednost – pojam, klasifikacija; Bitni ekološki činiovi; Kvalitativne i kvantitativne odredbe ekološke bezbednosti i ekološki standardi; Skaliranje i merenje ekološke bezbednosti – zagađivanja i eksploatacije ekoloških činiova; Načini ostvarivanja ekološke bezbednosti; Ekološka politika; Međuzavisnost ekološke i društvene bezbednosti; Saradnja država i međunarodnih organizacija u cilju zaštite ekološke bezbednosti; Sukobi i ekološki terorizam; Kontrola ostvarivanja ekološke bezbednosti.

Nastavno osoblje na ovom programu realizuju iskusni univerzitetski profesori sa Fakulteta političkih nauka. Svi imaju adekvatno obrazovanje, što je potkrepljeno njihovim radnim biografijama i spiskovima objavljenih radova, i koji ostvaruju značajne rezultate u teorijskom istraživanju, a mnogi poseduju bogato iskustvo aktivnog učešća u kreiranju ekološke politike i izradama studija i projekata iz ove oblasti i iz oblasti održivog razvoja.

S ozbirom na multidisciplinarnost ovog programa i značaj specifičnih znanja, u program je uključeno za sada dva profesora sa drugih fakulteta ali se planira da se ta praksa nastavi i dalje produbljuje. Planiramo da u nepunom radnom vremenu angažujemo neke od kolega koji imaju sve potrebne uslove (doktorat, objavljene radove, rezultate iz prakse, učešće u projektima) da mogu da izvode deo ili potпуnu nastavu na nekim disciplinama, u zavisnosti i od finansijskih sredstava kojima Fakultet bude raspolagao. Istovremeno, računa se i na konkretan doprinos stručnjaka iz prakse, koji bi bili spremni da nastavu obogate i saznanjima koja potiču iz praktične primene ekološke politike, a pre svega imaju se u vidu stručnjaci specijalisti iz državnih institucija, nevladinog i poslovnog sektora.

Negujemo praksu da na našem masteru predaju i predavači iz zemlje i sveta koji su poznati po svom ekološkom, političkom i stručnom angažmanu iz oblasti ekologije ekološke politike. Oni dopunjuju sliku ovog mastera i čine ga prepoznatljivim u domaćim i evropskim okvirima. Cilj ovakvih predavanja, koja nisu klasična ex catedra predavanja, jeste da se pokreće kreativnost i razvija kritičnost kod studenata. Razvijanje kritičke misli doprinosi stvaranju kreativnosti kod polaznika, razvijanje i podsticanje timskog rada.

U toku studija generacije 2014/2015. godine, gostujući predavači su nam bili **mr Goran Trivan**, sekretar za životnu sredinu Skupštine grada Beograd, gospodin **Birad Rajaram Yajnik**, predavač i kustos muzeja Mahatme Gandija, koji je održao predavanje na temu "*Ideja mira i nenasilja i filozofiji Mahatme Gandija*", **prof. dr Davor Škrlec**, potpredsednik stranke (ORAH, Održivi Razvoj Hrvatske) i poslanik u Evropskom parlamentu, član poslaničke grupe Zeleni/Evropski slobodni savez, član odbora za životnu sredinu, javno zdravlje i bezbednost hrane, koji je održao predavanje na temu *Funkcionisanja evropskog parlamenta i budućnosti partija Zelenih*, kao i **prof. dr Marko Babić**, sa Fakulteta političkih nauka, i Instituta za evropske studije istog fakulteta, u Varšavi, na temu "*Aktuelni problemi ekološke politike Republike Poljske*"

I u školskoj 2015/2016 godini smo imali gostujuće predavače koji su u okviru predmeta Ekološka politika Srbije objašnjavali pojedine političke, ekonomske i ekološke aspekte procesa koncipiranja i ostvarivanja ekološke politike u Srbiji. Među njima ističemo našeg redovnog predavača **mr Gorana Trivana**, do juna 2017. godine Sekretara za životnu sredinu Skupštine grada Beograd, a sada ministra u novoosnovanom Ministarstvu zaštite životne sredine Republike Srbije, **Katarinu Milenković**, ispred WWOOF Srbija i projekta "Baštalište", **Žaklinu Živković**, bivša politička direktor ka Zeleni Srbije, **Adama Santovca**, novinara N1TV i dobitnika godišnje nagrade NUNS-a, **Ana Seke**, Triton Metals International, **Vojin Đurđević**, vlasnim kompanije "Eko Servis".

Goran Trivan

Katarina Milenković

Žaklina Živković

Adam Santovac

Ana Seke

Vojin Đurđević

U školskoj 2016/2017. godini gostovali su nam, **prof. dr Franz Kok**, sa Univerziteta u Salzburgu, **doc. dr Ana Petek** sa Fakulteta političkih znanosti Univerziteta u Zagrebu, **dr Željko Jović** iz Kancelarije za Kosovo i Metohiju, kao i **Dragan Dilparić** iz kompanije Gorenje.

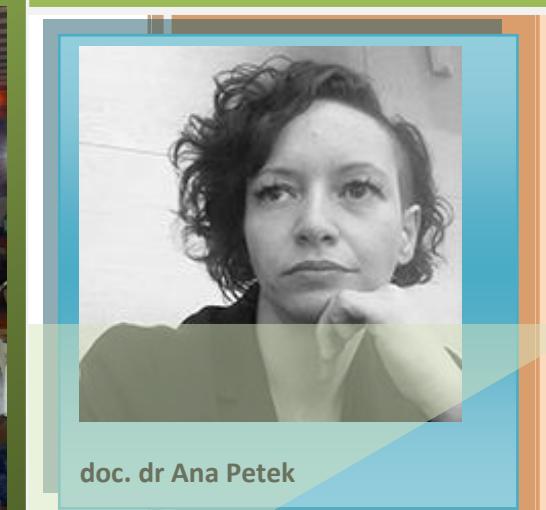

prof. dr Franz Kok

generacija master Ekološka politika 2016/2017

Svake školske godine na masteru Ekološka politika se organizuje više nagradnih konkursa. Nagrađujemo eseje, praktične rade i ideje. U svakom semestru organizujemo nagradni konkurs za najuspešnije fotografije koje pokrivaju određenu temu iz oblasti zaštite životne sredine. Članovi žirija u 2018/2019. godini biće, kao i prethodnih godina, **Aleksandra Popović**, diplomirani fotograf i vlasnica „Fabrika Fotografa“ iz Beograda, **Peter Stevens**, fotograf iz Londona, prof. dr **Darko Nadić** u svojstvu rukovodioca mastera ekološka politika i MA **Marko Vujić**, saradnik i asistent na istom masteru, i kao peti član....veliko iznenadjenje....

doc. dr Ana Petek

dr Željko Jović

Dragan Dilparić

Aleksandra Popović, "Fabrika fotografa"
Beograd
<http://www.fabrikafotografa.com/sr/naslovna/>

Peter Stevens, London
<http://pmsphoto.photoshelter.com/index>

prof. dr Darko Nadić,
rukovodilac mastera Ekološka politika

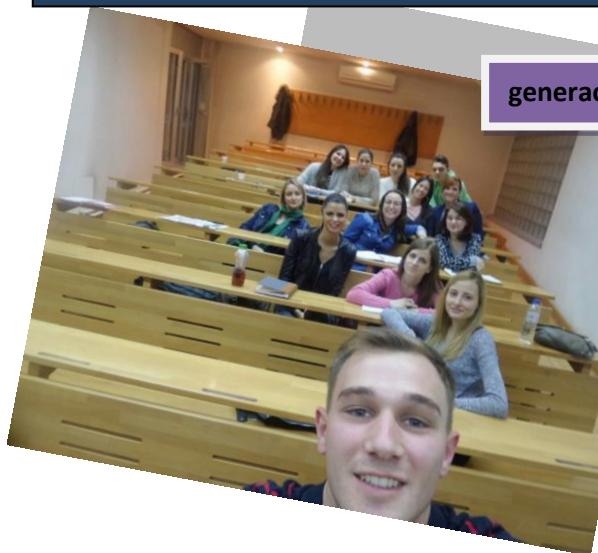

darko.nadic@fpn.bg.ac.rs

Ocenjivanje studenata usklađeno je sa zahtevom da se njihov rad tokom izvođenja nastave ne samo stimuliše, nego i adekvatno prati sistemom ocenjivanja i nagrađivanja pokazanih rezultata. Na svim kursevima predviđeni su oblici njihovog direktnog angažovanja tokom studija, kao i jedna provera znanja tokom semestra, s ciljem da konačni ispit bude u najvećoj meri spremljen tokom izvođenja nastave, a ne u ispitnom roku. Studenti na početku nastave na svakom pojedinačnom kursu, dobijaju pregled sadržaja discipline (silabus), teme koje se obrađuju svakog pojedinačnog časa, uvid u osnovnu i širu literaturu, kao i delove materije koja treba da se pripremi za svaku čas kao i pregled njihovih obaveza kao i standarda akademskog rada. Od studenata se očekuje da aktivno učestvuju u predavanjima i posebno da se pripremaju za vežbe koje im otvaraju mogućnost da praktično koriste i primene znanja o određenim aspektima ekološke politike. U okviru pojedinačnih kurseva ostavljen je prostor za proveru znanja (test) i jedan čas za odbranu, odnosno, prezentaciju seminarskog rada iz svakog kursa. O pravilima studiranja videti:

<http://www.fpn.bg.ac.rs/studije-ii-i-iii-stepena/master-studije/pravila-studiranja-za-master-studije/>

generacija 2014/2015

Marko Vujić, MA
asistent i sekretar mastera Ekološka politika
Fakultet političkih nauka, Beograd

marko.vujic@fpn.bg.ac.rs

Generacija 2015/2016

Odakle dolazimo?

Počećemo od ekološkog obrazovanja.

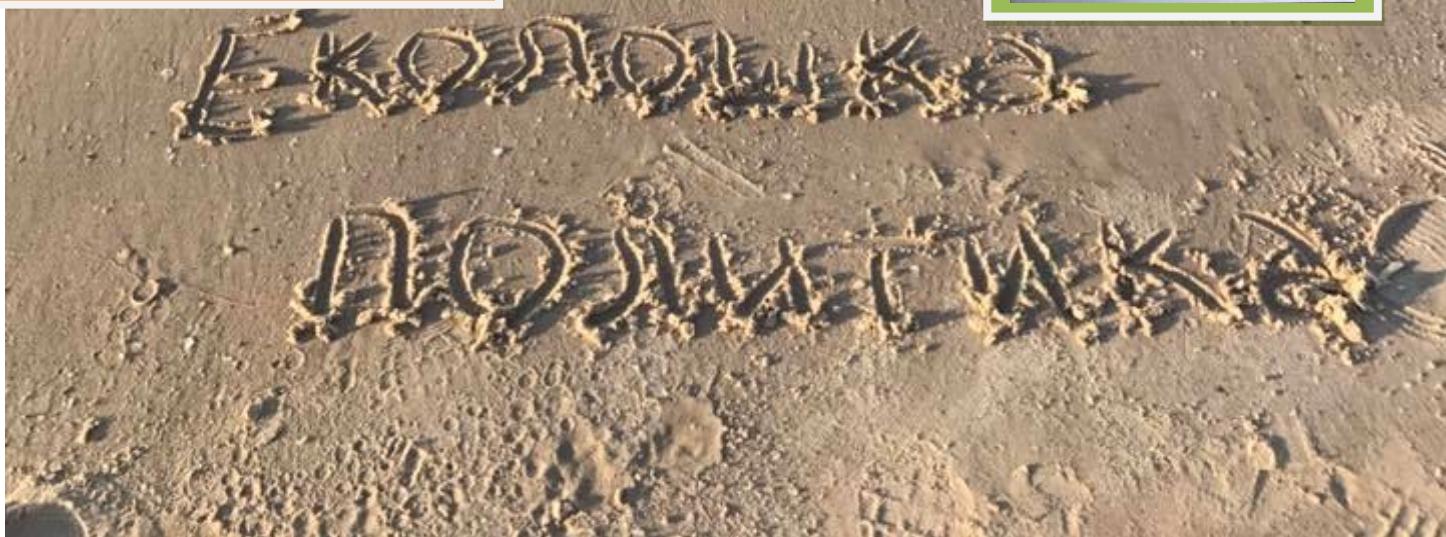
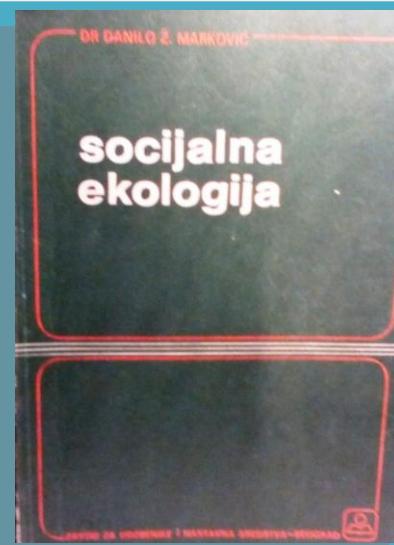
Ovaj vid obrazovanja je po prvi put, na prostoru bivše Jugoslavije, uspostavljen na Fakultetu političkih nauka Univerziteta u Beogradu. Bićemo neskromni ali ponosni kada kažemo i kada ističemo da smo bili **PRVI** ne samo na prostoru bivše Jugoslavije, nego **PRVI** u Evropi i **PRVI** u svetu. To nije malo, ali nekako smo uvek tu činjenicu zanemarivali i skrivali je, ne shvatajući razliku između skromnosti i ponosa.

Nastavnim planom školske **1976/77.** godine uvedena je na osnovnim studijama naučna disciplina **Socijalna ekologija.** Nastava iz ovog predmeta se tada izvodila na smeru za socijalni rad i socijalnu politiku ovog fakulteta. 1990. godine na istom fakultetu počinje sa radom i smer **Socijalna ekologija** na poslediplomskim, odnosno magistarskim, studijama.

Osamdesetih godina prošlog veka, profesor Fakulteta političkih nauka **Danilo Ž. Marković**, preuzimajući nastavu na ovom predmetu, objavljuje i prvi udžbenik „**Socijalna ekologija**“ (1. izdanje, 1986. godine) i na taj način se može definitivno utvrditi šta je bio predmet izučavanja socijalne ekologije na ovoj visokoškolskoj ustanovi. To su ujedno bili počeci akademeskog izučavanja socijalne ekologije na području bivše Jugoslavije, a profesora Markovića možemo smatrati ujedno i njenim osnivačem na ovim prostorima.

Prof. dr Danilo Ž. Marković
redovni profesor Fakulteta političkih nauka
Univerziteta u Beogradu
(1933-2018)

Gde smo DANAS?

Bilo je sasvim normalno da nakon izmena sistema visokog školstva u Republici Srbiji, prelaskom na već hvaljenu i osporavanu „Bolonju“, odemo i još jedan korak napred i da uspostavimo tradiciju. Posle discipline na osnovnim studijama, poslediplomskih magistarskih studija, uveden je master program Ekološka politika. Otišli smo korak dalje, predvideli smo kuda će i u kom pravcu otići ljudska aktivnost prema prirodi...i šta će tržište zahtevati.

Master Ekološka politika je prve studente primio 2008. godine i do danas je već deset generacija je završilo ovaj master.

Ove školske 2018/2019. godine nastupa 11. generacija.

generacija 2017/2018

Prvo predavanje na masteru je imao Goran Trivan, ministar za zaštitu životne sredine u vlasti Republike Srbije

Ova, jubilarna, 10. generacija, je uradila niz događaja u toku svog master studiranja, po čemu će biti upamćena ne kao deseta, već kao PRVA. U aprilu 2018. godine započeli su akciju na Fakultetu političkih nauka koju su nazvali NEDELJA ODRŽIVOG RAZVOJA NA FPN-u.

Povodom Međunarodnog dana planete Zemlje
Fakultet političkih nauka organizuje:
Nedelju Održivog Razvoja

Povodom Međunarodnog dana planete Zemlje
Fakultet političkih nauka organizuje:
Nedelju Održivog Razvoja
23.04 - 26.04.2018.

Program Manifestacije

PONEDJELJAK
** 11.00h - 17.45h - Panel diskusija "Zeleni namen u svim oblastima: Pogodnosti i izazovi u svim sredinama" /Gospa Aleksandra Stamenović, predsednik i direktor FPN-a, Goran Trivan, Ministar zaštite životne sredine, Goran Trivan, Hrvoje Šimunić, ambasador Kraljevine Dанске u Srbiji, prof. dr. sc. Miroslav Čanak, dr. sc.
** 11.00h - 18.00h - Izložba između dana međunarodnog dana planete Zemlje i master studija Milorad Matović, koji je razvijen u sklopu manifestacije

UTORAK
** 09.00h - 18.00h - Akcija prikupljanja starijih papira, kartona i plastike (koja će se održati u kopnuju sađica, koje će se neko potom izvući dvije četiri fakulteta)
** 17.00h - 17.30h - Kreiranje novog izraza predmeta od redateljice prof. dr. sc. Ivane Šimić
Moderator: Svetlana Đorđević, Vrstečka koncepta "Tetrapack Project"
** 18.00h - 19.00h - Predavanje o veganskom načinu hrane, predavač: Ivana Mihaljević, umreduca blog "Spice Sunflower"
Goste: Jelena Mihaljević, umreduca blog "Spice Sunflower"

ČETVRTAK
** 10.00h - 18.00h - "Popi da je stano rozbijaj" Akcija prikupljanja starijih papira, kartona i plastike (koja će se održati u predmetu u zeleni friendly školskoj materijali).

SREDA
** 18.00h - 19.00h - Prikupljanje PET ambalaža u folii fakulteta
Goste: dr. sc. Bojan Čabradić, Zeleni strana
Prof. dr. sc. Miroslav Čanak, predsednik CEOP-a i master programa Fakulteta politika
- Andrija Bojić, Administrativni zavod životne sredine
- Milivoj Bošković, dr. sc. Masha Hajčić, voditelj master studija "Ekološka politika"

Istovremeno otvorena je izložba „Copenhagen Solutions“ koju je FPN-u ustupila ambasada kraljevine Danske. Panoe, koji su bili izloženi u aprilu 2018. godine, možete i dalje pogledati u holu fakulteta ispred slušaonica 5 i 6. Istovremeno, u holu fakulteta bili su izloženi radovi eko modne dizajnerke Milice Marinković, koji su bili izrađeni od iskorišćenih limenki.

Ideja „Nedelje održivog razvoja na FPN“ bila je afirmacija pre svega studentske kreativnosti ali i studentskog znanja. Napraviti događaj, vezati za ekologiju, izabrati teme, goste i učiniti ga zanimljivim, odnosno dovesti publiku.

Svaki dan u toj zadnjoj nedelji aprila bio je posvećen nekom događaju ili nekom problemu. Detaljno planiranje svakog događaja, određivanje termina, potrebnog vremena, moljakanje za učionice, kontaktiranje gostiju i dogovaranje sa njima, dežuranje u holu FPN za tezgom, deljenje propagandnih materijala, apelovanje na recikliranje, skupljanje donacija, pisanje izveštaja za medije...to su bili dani održivog razvoja na FPN. I ostali su zapamćeni, jer su master Ekološka politika i FPN opet bili prvi na Univerzitetu u Beogradu koji su tako nešto započeli. I to će se nastaviti i ove 2019. godine...

Nedelju održivog razvoja na FPN-u otvorili svečano su otvorili njegova ekselencija ambasador Kraljevine Danske H.E. Mr. Anders Christian Hougaard, ministar za zaštitu životne sredine u vladi republike Srbije Goran Trivan i prof. dr Darko Nadić, rukovodilac master programa Ekološka politika i Centra za ekološku politiku i održivi razvoj FPN (CEPOR)

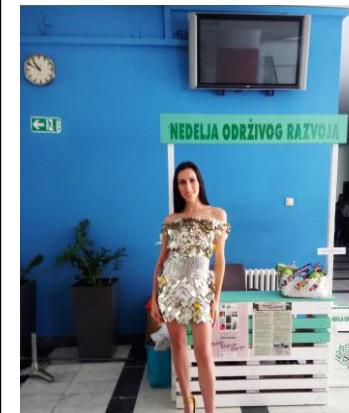

Na nedelji održivog razvoja na FPN-u 2018. godine održane su sledeće tribine i događaj...

Pored već spomenute izložbe kreacija eko modne dizajnerke Milice Marinković, održan je panel na temu „Zelene namere u sivoj okolini. Pojedinci i održivi u urbanim sredinama“. Na panelu su govorili Kristina Kljajić, eko arhitekta, Siniša Mitrović, ispred Privredne komore Srbije, Ivanka Stamenković, osnivač „Ecobag“-a i Aleksandra Mladenović, predsednica organizacije „Ambasadori održivog razvoja i životne sredine“. Moderator panela bila je Andjela Đurašković, masterantkinja Fakulteta političkih nauka. Prvog dana je održana i radionica na kojoj su studenti, ali i drugi zainteresovani bili kreatori: *Cegeri umesto kesa*. Ovoj radionici je prethodila akcija skupljanja stare garderobe od koje su stvarani cegeri. Na taj način je FPN prvi krenuo u borbu protiv plastičnih kesa.

Drugi dan Nedelje održivog razvoja na FPN je bio posvećen humanitarnoj akciji prodaje zdravih, prirodnih, voćnih šejkova i veganskih kolačića. Sakupljen novac biće uložen u kupovinu sadnica koje će početkom oktobra 2018. godine biti zasadjene u dvorištima FPN, što predstavlja doprinos borbi FPN protiv klimatskih promena. Istog dana predavanja su održale Sesil Dimitrijević kreatorka koncepta „Tetrapack Project“ o izradi predmeta od recikliranih materijala, kao i Jelena Malenović, urednica "Spice Sunshine" bloga, o veganskom načinu ishrane. Sreda i četvrtak, treći i četvrti dan Nedelje održivog razvoja, ostali su upamćeni po seriji predavanja o otpadu, reciklaži i plastici. U tom kontekstu je održana i tribina „Postaje li Srbija deponija“, na kojoj su učestvovali Goran Čabradi, predsednik Zelene stranke, Andrej Bojić savetnik u ministarstvu zastite životne sredine u vladu Republike Srbije, prof. dr Darko Nadić, dok je panel moderirao asistent FPN-a Marko Vujić

Panel „Zelene namere u sivoj okolini“

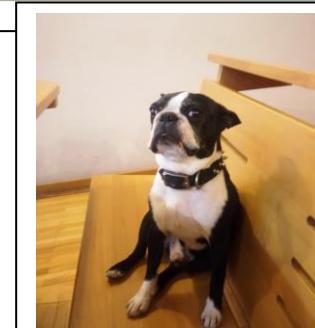

kreaciju Milice Marinković nosi studentkinja mastera Ekološka politika
Dijana Dragičević

sa tribine „Postaje li Srbija deponija“

jedan veoma dobar recept za organski kolač

specijalni gost na jednoj od tribina..Niki boston terijer...

...cegeri umesto plastičnih kesa...

sa predavanja o veganskom načinu ishrane

sa tribine „Tehnologije i ekologija

Nedelja održivog razvoja na FPN 2018. završena je tribinom pod nazivom „Tehnologije i ekologija“, u organizaciji Tima za akcije i ciljeve održivog razvoja, održana je na Fakultetu političkih nauka u okviru Nedelje održivog razvoja. Učesnici su bili Kristina Džodić, saradnik u nastavi na Katedri za elektroenergetske sisteme na Elektrotehničkom fakultetu, Dragan Živojinović, asistent na Fakultetu političkih nauka i Đorđe Đorđević, suosnivač startup akceleratora Smart City Challenge Serbia.

Gde ćemo biti sutra?

Bićemo na istom mestu, Fakultet političkih nauka,
Jove Ilića 165, Beograd, III sprat, kabinet 107

I ove školske godine 2018/2019. biće sve isto ali i sve
potpuno različito.

Kao i svake godine, nova generacija će se upoznati sa
prethodnom generacijom i razmeniti iskustva i
očekivanja...a možda i razočarenja...

Kao i svaka nova generacija i ova 11. generacija će
oformiti svoju Facebook grupu, kako bismo lakše, brže
i bolje komunicirali.

Kao i prošle godine...biće puno rada ali i puno nagrada...a
nagrade dobijaju svi...

Nastavićemo sa nagradnim konkursima i posebno sa
konkursom za najbolju ekološku fotografiju a prvo
nagradjeni će kao nagradu dobiti besplatni kurs fotografije
u organizaciji „Fabrike Fotografa“. Za to će biti zaslužni naši
saradnici i prijatelji Aleksandra Popović i Peter Stevens.

Ove 2018. godine, Centar za ekološku politiku i
održivi razvoj (CEPOR) ustanavljava i posebnu
nagradu „Dr Danilo Ž. Marković“ za najbolji
studentski esej iz oblasti Socijalne ekologije, u znak
sećanja na osnivača naučne discipline Socijalna
ekologija.

i na kraju, naša je tradicija da na predavanja
na ovom masteru pozivamo i gostujuće
profesore, stručnjake, političare, vladine
službenike, goste iz inostranstva...a to ćemo
uraditi i ove školske 2018/2019. godine....

I na kraju...sledi...kako se uopšte završava master Ekološka
politika...

The screenshot shows a Facebook group interface. The group name is 'Master ekološka politika FPN (2017/2018)'. The banner image features a night view of the Eiffel Tower with the text 'PARIS CLIMAT 2015' overlaid. The sidebar on the left lists group sections: About, Discussion (selected), Members, Events, Photos, and Files. The main area shows a post from 'Master ekološka politika...' with a link to 'Assemblage (Films...)'. Below it are options to Write Post, Add Photo/Video, Live Video, and More. A search bar at the top says 'Search this group'. At the bottom right, there's a 'ADD MEMBERS' section with a placeholder 'Enter name or email address...' and a 'MEMBERS' section showing 26 members with their profile pictures.

Završni rad

Ciljevi završnog rada:

Završni, master, rad predstavlja samostalan istraživački rad studenta master studija u kome student master studija dokazuje da je osposobljen za uočavanje problema koji je predmet istraživanja, kao i da je osposobljen za prepoznavanje suštine problema koji se istražuje, za izvođenje samostalnih zaključaka i predloga, kao i za samostalno pronalaženje i korišćenje naučnih izvora, dokumenata i literature.

Očekivani ishodi:

Master radom student će dokazati da je osposobljen za samostalni istraživački rad u oblastima koje su zastupljene u okviru ovog programa. To podrazumeva sledeće oblasti: socioekološke teorije, ekološke politike, održivi razvoj, ekonomike i prava životne sredine, ekološke bezbednosti, kao i opštih pitanja i problema koji nastaju u odnosu društvo-priroda. Osim toga, student će dokazati da može da preispituje i kritički promišlja određene teorijske pravce, kao i da kritički pristupa proučavanju svih političkih, ekonomskih i socijalnih problema koji proizlaze iz odnosa između prirode i društva.

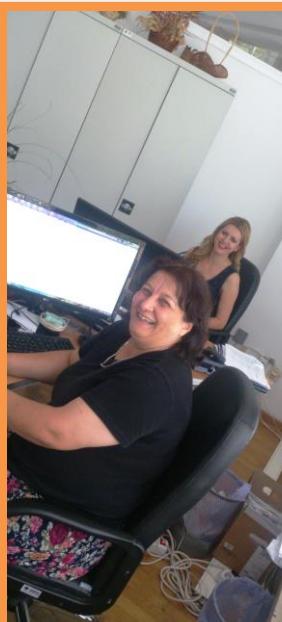
Opšti sadržaji:

Shodno tome, završni master rad obavezno se sastoji iz sledećih poglavlja: Uvod, Teorijski deo (definisanje predmeta istraživanja), Problemski i istraživački pristup (samostalni istraživački rad ili studija slučaja), Zaključak (zaključna razmatranja), i spisak korišćene literature.

Završni, master, rad je rad u pisanim obliku, obima od 70 do 90 stranica teksta, kompjuterski slog, veličina slova 12, prostor 1,5.

Na javnoj odbrani, kandidat svoj master rad brani usmeno. U okviru odbrane rada kandidat može koristiti kao pomoć audio-vizuelna sredstva i razne vrste kompjuterske prezentacije

GDE POSLE ZAVRŠENOG MASTERA?

Za sve ostale informacije možete se slobodno obratiti

Mariji Ristić
i
Slađani Radovanović

u studentskoj službi za studije II stepena, soba br.5 u prizemlju fakulteta ili na telefon
30 92 840
30 92 968

Sigurno ne među nezaposlene. Ukoliko ste shvatili da je bavljenje naukom Vaša budućnost uvek ostaje mogućnost da nastavite svoje studije na FPN-u u okviru doktorskih studija. Ukoliko volite rad u državnoj upravi, sjajan način da uplovite u te vode je kroz volontiranje i stažiranje u organima lokalne samoprave ali i u Ministarstvu zaštite životne sredine Republike Srbije sa kojim FPN ima potpisani ugovor o saradnji. Ukoliko biste da budete analitičar uvek postoji mogućnost da pokrenete svoj eko blog ili da počnete rad u nekom elektronskom mediju gde možete da plasirate svoje ideje. Ukoliko volite projekte tu je NVO sektor. Ako ste novinar bićete među retkim novinarima koji će imati šansu da upoznaju građane sa ekološkim problemima a da ne izazivaju paniku... I uvek će ostati mogućnost da sami nešto osmislite, stvorite ili pokrenete. A kako ćete biti upoznati sa osnovnim postulatima održivog poslovanja, oni sa preduzetničkim duhom uvek će moći da osnuju sopstveni eko biznis u skladu s principima kružne ekonomije. U svakom slučaju uvek nam se možete vratiti na master kao gost predavač.

*I ono što je možda najvažnije, ovaj master postoji od 2008. godine. Odlukom Komisije za akreditaciju proveru kvaliteta Republike Srbije od 19.11.2014. godine Master Ekološka politika je akreditovan po drugi put. Videti i proveriti...
http://www.kapk.org/images/stories/liste/VII_B_CIKLUS.pdf*

